

Наумов Денис Віталійович,
*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПОВІДОМНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УГОД

Метою проведення колективних переговорів, як однієї з найбільш дієвих форм здійснення соціального діалогу, є укладення колективних договорів і угод. Відповідно до статті 8 Закону України «Про соціальний діалог в Україні» [1] на національному рівні укладається генеральна угода, на галузевому рівні – галузеві (міжгалузеві) угоди, на територіальному рівні – територіальні угоди, на локальному рівні – колективні договори.

Для забезпечення можливості врахування умов колективних договорів та угод під час розгляду уповноваженими органами індивідуальних і колективних трудових спорів та з метою засвідчення автентичності примірників і копії поданих на реєстрацію галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів на усіх рівнях, крім національного, проводиться їх повідомна реєстрація.

Статтею 9 Закону України «Про колективні договори і угоди» [2] передбачено, що галузеві (міжгалузеві) і територіальні (обласні та республіканська) угоди підлягають повідомній реєстрації в установленому порядку центральним органом виконавчої влади у сфері соціальної політики, а колективні договори і територіальні угоди іншого рівня - місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування.

Порядок повідомної реєстрації галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів [3] затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2013 р. № 115 (далі - Порядок). Повідомна реєстрація територіальних угод, змін і доповнень до них включає розгляд щодо відповідності законодавству, перевірку автентичності примірників і копії, підготовку листа з рекомендаціями реєструючого органу щодо приведення у відповідність до законодавства (у разі їх наявності), внесення відповідного напису на примірники і

копію, внесення запису до реєстру галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів, повернення примірників угоди та листа з рекомендаціями сторонам, які подали його на реєстрацію, зберігання копії договору, угоди.

Територіальні угоди, укладені на обласному та республіканському рівнях, підлягають повідомній реєстрації Міністерством соціальної політики України, а територіальні угоди іншого рівня - районними, районними у містах Києві та Севастополі держадміністраціями, виконавчими комітетами сільських, селищних та міських рад.

Згідно зі статтею 133 Конституції України систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села. Міста Київ та Севастополь мають спеціальний статус, який визначається законами України. Відповідно, територіальними угодами іншого рівня доцільно визначити угоди, які укладені сторонами соціального діалогу на рівні адміністративно-територіальної одиниці нижчої за область.

Недоліком Порядку можна вважати відсутність чіткого визначення реєструючих органів для усіх рівнів, на яких можливе укладення територіальних угод іншого рівня, так як цілком правомірною буде ситуація подання територіальної угоди, укладеної, наприклад, на рівні міста районного значення на повідомну реєстрацію як до районної державної адміністрації, так і до виконавчого органу міської ради що є, на нашу думку, неприпустимим, зважаючи на підконтрольність та підзвітність виконавчого органу місцевій раді.

Доцільним є закріплення норми про подання територіальної угоди, укладеної на районному рівні та на рівні міст обласного підпорядкування на повідомну реєстрацію до обласної державної адміністрації, на рівні міст районного підпорядкування та адміністративно-територіальних одиниць нижчого рівня – до районної державної адміністрації, а колективних договорів – до виконавчих органів сільських, селищних та міських рад за місцем реєстрації юридичної особи.

Викликає заперечення норма, згідно з якою центральні та місцеві органи виконавчої влади зобов'язано, а органам місцевого самоврядування тільки

рекомендовано розглядати галузеві (міжгалузеві) і територіальні угоди, колективні договори щодо відповідності законодавству та у разі виявлення порушень надавати рекомендації стосовно їх усунення.

Підпунктом 9 пункту "б" частини першої статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4] повноваження з повідомної реєстрації в установленому порядку колективних договорів і територіальних угод відповідного рівня віднесено до делегованих повноважень, тобто повноважень органів виконавчої влади, наданих органам місцевого самоврядування законом. Відповідно, однакові за змістом адміністративні послуги не можуть надаватись органами місцевого самоврядування у спосіб, відмінний від встановленого для органів виконавчої влади.

Пунктом 3 Порядку визначено, що сторони подають на повідомну реєстрацію територіальну угоду разом з додатками у кількості примірників, що відповідає кількості таких сторін, копію угоди, а також копії свідоцтв про підтвердження репрезентативності суб'єктів сторони профспілок та сторони роботодавців, які брали участь у колективних переговорах з питань укладення відповідної угоди. Строки подання територіальних угод на повідомну реєстрацію законодавством України не встановлені, у той час як правове регулювання строків подання територіальних угод на реєстрацію та сторін, суб'єкти яких подають угоду на реєстрацію, існує у законодавстві деяких держав.

Так, згідно статті 54 Трудового кодексу Литовської Республіки від 4 червня 2002 року територіальна угода на протязі двадцяти днів з дня підписання подається на реєстрацію стороною роботодавців. У випадку, якщо сторона роботодавців не подає угоду на реєстрацію, право подання набуває профспілкова сторона, яка подає угоду на реєстрацію на протязі десяти днів після спливу строку, передбаченого для подання угоди на реєстрацію стороною роботодавців.

Аналогічна норма міститься у статті 51 Трудового кодексу Республіки Вірменія від 9 листопада 2004 року. Територіальну угоду подає на реєстрацію сторона роботодавців на протязі десяти днів з дня підписання угоди, а у разі неподання угоди на реєстрацію стороною роботодавців, угода подається на

реєстрацію стороною профспілок протягом п'яти днів після спливу строку подання на реєстрацію угоди стороною роботодавців.

Згідно пункту 6 Порядку повідомна реєстрація проводиться протягом 14 робочих днів з дня, наступного після надходження територіальної угоди до реєструючого органу. Не пізніше наступного робочого дня після реєстрації чи прийняття рішення про відмову в реєстрації примірники угоди повертаються сторонам, які подали їх на реєстрацію.

Копія відповідної територіальної угоди зберігається в реєструючому органі. Потребує доопрацювання питання встановлення строків зберігання територіальних угод у сторін, які уклали угоду, та їх копій у реєструючому органі. Порядком повідомної реєстрації галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів строки їх зберігання не визначено.

Строки зберігання колективних договорів і угод, змін та доповнень до них, а також реєстрів галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів встановлено у статтях 395, 406 Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів [5], затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5. Колективні договори, угоди, зміни та доповнення до них зберігаються за місцем складання в організаціях, у діяльності яких створюються документи Національного архівного фонду постійно, а в організаціях, у діяльності яких не створюються документи Національного архівного фонду – до ліквідації організації. В інших організаціях, у тому числі у реєструючому органі, вони зберігаються до заміни новими. Вказаний строк зберігання копій колективних договорів та угод не є доцільним з огляду на можливість виникнення трудового спору вже після проведення повідомної реєстрації нового договору, угоди. Більше того, сам факт укладення угоди, договору та подання його на реєстрацію може бути предметом трудового спору. Реєстраційні журнали колективних договорів і угод (реєстр галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів) зберігаються протягом 5 років після закінчення журналу.

З урахуванням того, що вищевказані акти соціального партнерства є документами, що регулюють виробничі, трудові і соціально-економічні відносини та можуть бути використані для підтвердження або захисту прав громадян (зокрема, на підвищену оплату праці, призначення пільгової пенсії, надання пільг та компенсацій за роботу у шкідливих та важких умовах праці тощо) на нашу думку доцільно збільшити строки зберігання копій територіальних угод у реєструючих органах.

Враховуючи вищевикладене, правове забезпечення проведення повідомної реєстрації територіальних угод потребує подальшого удосконалення з метою підвищення ефективності соціального діалогу в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду регулювання колективних трудових відносин.

Список використаної літератури:

1. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №28. – Ст. 255.
2. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01 липня 1993 року № 3356-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст.361.
3. Порядок повідомної реєстрації галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2013 року № 115 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 40.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – Ст. 170.
5. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів: Наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – №34. – Ст. 1272.